

Protikorupčný program Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky

Úvod

Rezortný protikorupčný program Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR (ďalej len „Rezortný protikorupčný program“) bol vypracovaný v súlade s uznesením vlády Slovenskej republiky č. 585 z 12. decembra 2018, ktorým bola schválená Protikorupčná politika SR na roky 2019 – 2023 (ďalej len „Protikorupčná politika SR“) a na základe posúdenia a vyhodnotenia korupčných rizík v rezorte, ktoré vedenie MZVEZ SR schválilo dňa 30. mája 2019 ako materiál *Riadenie korupčných rizík v podmienkach Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR*. **V ňom boli identifikované rizikové oblasti pôsobnosti rezortu v rámci jeho zákonnej pôsobnosti.**

Obsah Protikorupčnej politiky SR by orgány verejnej správy mali včleniť do svojich **rezortných protikorupčných programov** tak, aby pridanou hodnotou bolo zvýšenie merateľnej účinnosti prijatých protikorupčných opatrení. V týchto programoch, ako aj opatreniach, by mali zohľadniť svoje špecifiká, resp. kontext svojej pôsobnosti, prostredie, vzťahy, okolnosti a súvislosti vykonávaných činností, postupov a povinností, najmä však identifikované **korupčné riziká**. Aj keď táto protikorupčná politika nie je univerzálnym receptom na zmenšenie korupcie, ponúka však návod na zvýšenie účinnosti a efektívnosti predchádzania korupcii.

Na účely realizácie Protikorupčnej politiky SR na roky 2019 - 2023 sa používa toto vymedzenie pojmov:

Integrita: znamená vlastnosť osoby, ktorá sa dôsledne prejavuje v čestnom, poctivom, nestrannom a dôveryhodnom konaní v súlade so všeobecne uznávanými hodnotami, etickými zásadami, normami a pravidlami. Miera integrity jednotlivca, orgánu verejnej moci i celého systému inštitúcií sa hodnotí podľa vonkajších prejavov a konania v súlade s deklarovanými hodnotami a zásadami. V tomto zmysle je medzi integritou a tendenciou ku korupcii nepriamoúmerný vzťah. Treba zdôrazniť, že pojem „integrita“ nie je totožný s pojmom „bezúhonnosť“, ktorá sa podľa príslušných právnych predpisov SR preukazuje výpisom/odpisom z registra trestov.

Korupcia: Vymedzenie pojmu korupcia ako zneužitie moci alebo postavenia vo vlastný prospech alebo v prospech iných osôb sa opiera o Dohovor OSN proti korupcii. Podobne aj Európska komisia v súvislosti Európskymi štrukturálnymi a investičnými fondmi používa všeobecné vymedzenie pojmu korupcia, ktorú chápe ako „zneužitie (verejného) postavenia na osobný prospech“. Zdôrazňuje, že korupčnými platbami či transakciami sa napomáha mnohým ďalším druhom podvodov, ako sú napríklad falošné fakturácie, fiktívne výdavky alebo neplnenie zmluvných špecifikácií. Aj keď v čase vypracovávania tohto dokumentu samotný pojem korupcia nie je ako termín v slovenských právnych predpisoch osobitne vymedzený, v Trestnom zákone (TZ) sa v § 328 až § 336b uvádzajú druhy konania súvisiaceho s korupciou či úplatkárstvom. Termín korupcia má preto v tomto dokumente generický význam, ktorý

zahŕňa nielen všetky uvedené druhy konania, ale aj akékoľvek konanie poškodzujúce verejný záujem. Zahŕňa takisto zneužívanie moci, právomoci, vplyvu či postavenia, navádzanie na takéto zneužitie, klientelizmus, rodinkárstvo, protekcionárstvo, vydieranie, konflikt záujmov, nezákonný lobing, poskytovanie a prijímanie nenáležitých výhod bez poskytovania protislužby (tzv. prikrmovanie) a spreneveru verejných zdrojov. Zneužitie právomoci verejného činiteľa v zmysle § 326 TZ je vo svojej podstate takisto korupciou, rovnako ako trestné činy pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe a machinácie v súvislosti s konkurzným a vyrovnacím konaním.

Korupčné riziko: V užšom zmysle sa pod týmto pojmom rozumie existencia príležitosti, pravdepodobnosti alebo možnosti vzniku korupcie a nákladov spojených s touto korupciou. Zahŕňa aj príčiny alebo podmienky, ktoré uľahčujú vznik situácie priaznivej pre podplácanie, korupciu, korupčné správanie alebo konanie. Je to napríklad varovný signál, že môže alebo by mohlo dôjsť k zneužitiu právomoci alebo postavenia vo vlastný prospech alebo v prospech iných osôb.

Protikorupčná prevencia („predchádzanie korupcii“, „prevencia korupcie“): Pod týmto pojmom sa rozumejú systematické postupy na a) odhaľovanie a odstraňovanie príčin, príležitostí a podmienok priaznivých pre vznik a existenciu korupcie; b) znižovanie a odstraňovanie korupčných rizík; c) zníženie pravdepodobnosti alebo možnosti vzniku korupcie; d) odradzovanie osôb od páchania trestných činov korupcie; e) posilňovanie kultúry etiky, integrity a protikorupčného povedomia.

Rezortný orgán sa chápe ako ktorýkoľvek orgán verejnej moci, ministerstvo, samosprávny orgán, úrad, špecializovaná agentúra, právnická osoba zriadená zákonom, obchodná spoločnosť s majetkovou účasťou štátu, ako aj právnická osoba, ktorej jednou zo zakladajúcich strán alebo zriaďovateľom je orgán verejnej moci.

Verejná integrita sa chápe ako dôsledný súlad konania so spoločnými etickými hodnotami, zásadami a normami s cieľom podporovať a uprednostňovať verejný záujem pred súkromnými záujmami vo verejnom sektore. V kontexte činnosti orgánov verejnej moci sa zároveň chápe ako čestnosť, poctivosť, nezaujatosť, nestrannosť, rešpektovanie dôstojnosti, slušnosť, korektnosť, transparentnosť a dôveryhodnosť pri vykonávaní úradných povinností a zverených právomocí. Je nesporné, že medzi verejnou integritou a korupciou je nepriamoúmerný vzťah.

Verejný sektor zahŕňa legislatívne, výkonné, administratívne a justičné orgány a ich verejných činiteľov, ktorí sú vymenovaní alebo zvolení, platení alebo neplatení, v trvalej alebo dočasnej pozícii na ústrednej aj nižšej než celoštátnej úrovni. Môžu sem patriť aj verejnoprávne organizácie, štátne podniky a verejno-súkromné partnerstvá a ich zamestnanci, ako aj zamestnanci a entity poskytujúce verejné služby (napr. v zdravotníctve, vzdelávaní, verejnej doprave atď.), na ktoré sa môže uzavrieť zmluva, alebo v niektorých krajinách môžu byť financované zo súkromných zdrojov.

Verejný záujem sa chápe ako záujem trvalo a udržateľne zlepšovať v súlade so zásadami právneho štátu a všeobecne uznávanými zásadami etiky a morálky kvalitu života, životných podmienok a blahobytu všetkých občanov alebo väčšine občanov. Verejný záujem ako predmet sústredeného úsilia sa však nechápe ako svojvôľa na úkor ostatných osôb, ale ako oprávnený nárok, pri ktorom sa nezhorší situácia ostatných osôb, a dodržia sa jasné a určité kritériá demokracie a právneho štátu.

Vyvoditeľná zodpovednosť znamená povinnosť osoby zodpovedať sa za preukázateľné následky svojho konania a svojej činnosti, ktoré majú nepriaznivý vplyv na boj proti korupcii a prevenciu korupcie.

Zvyšovanie povedomia o korupcii sa chápe ako interaktívny komunikačný proces zlepšovania schopnosti vnímať a pochopiť súvislosti korupcie, jej prejavy, spôsoby a následky, ako aj rozvíjania spôsobilostí, zručností, motivácie a postojov potrebných na aktivizáciu protikorupčného správania.

I. Východiská Rezortného protikorupčného programu

Rezortný protikorupčný program zohľadňuje základné faktory uvedené v Protikorupčnej politike, ktoré môžu pomôcť alebo ohroziť úspešnosť jeho realizácie. Protikorupčná politika je súčasťou celkovej politiky dodržiavania predpisov a pravidiel. Protikorupčná politika a systém protikorupčného manažérstva majú pomáhať rezortu vyhnúť sa alebo zmiernovať riziká a poškodenie vyplývajúce z účasti na korupcii, pomáhajú podporovať dôveru v obchodných a medziinštitucionálnych vzťahoch a zlepšovať jej povest'

Na dosiahnutie tohto cieľa je potrebné v rezorte vytvárať také vhodné inštitucionálne, právne, technické a spoločenské podmienky, v ktorých sa odmietajú akékoľvek prejavy korupčného správania a korupčné konanie sa účinne postihuje, nesmú sa zľahčovať alebo prehliadať prejavy korupčného správania a riziká, ktoré by mohli umožniť vznik korupcie alebo vytvoriť priestor či príležitosť na jej spáchanie.

Keďže korupcia, jej páchatelia a sprostredkovatelia, ako aj všetci, ktorí sa podieľajú na vytváraní priestoru a príležitostí na korupciu, poškodzujú verejný záujem, musí byť zabezpečená ochrana verejného záujmu.

Akékoľvek znižovanie transparentnosti rozhodovacích procesov orgánov verejnej moci je neprijateľné. Týka sa to najmä oblastí, v ktorých sa rozhoduje o použití či pridelovaní prostriedkov z verejných zdrojov, ale aj procesov rozhodovania o rôznych žiadostiach v rámci pôsobnosti rezortu. V tejto súvislosti je takisto potrebné odstrániť z rozhodovacích procesov také diskrečné prvky, ktoré by mohli vytvárať priestor pre korupčné správanie. Pri rozhodovaní na základe vlastnej úvahy nesmie byť spochybnená integrita ani dôveryhodnosť orgánu, v mene ktorého sa rozhodnutie vydáva. Rovnako je potrebné dôrazne uplatňovať vyvoditeľnú zodpovednosť za vytváranie priestoru, príležitostí a podmienok pre korupciu, ako aj pre vznik a existenciu korupčných schém a sietí („karuselovej korupcie“).

II. Riadenie korupčných rizík

Riadenie korupčných rizík ako súčasť protikorupčného systému sa uskutočňuje vo všetkých rezortoch v zmysle uznesenia vlády SR č. 585/2018 k Protikorupčnej politike SR, pričom metodika k riadeniu korupčných rizík bola vypracovaná a je zverejnená na webovom sídle Úradu vlády SR. V materiáli *Riadenie korupčných rizík v podmienkach Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR*, ktorý bol predložený Kanceláriou generálneho tajomníka služobného úradu (KAGT) a schválený vedením MZVEZ SR dňa 30. mája 2019, boli identifikované vyhodnotenú činnosti v rezorte, ktoré môžu predstavovať potencionálne

korupčné riziko. Je však potrebné zdôrazniť, že identifikované potencionálne korupčné riziko neznamená, že už dochádza ku korupcii alebo s ňou súvisiacej protispoločenskej činnosti. Toto riziko iba naznačuje, že existuje priestor, príležitosť alebo vhodné podmienky na uskutočnenie korupcie.

Identifikované korupčné riziká:

- a) poskytovanie dotácií,
- b) zadávanie zákaziek,
- c) výkon konzulárnej agendy,
- d) udeľovanie osvedčení Slováka žijúceho v zahraničí,
- e) výkon kontroly exportu zbraní a tovarov dvojakého použitia.

a) Poskytovanie dotácií

MZVEZ SR poskytuje dotácie podľa troch právnych základov a na tri rôzne účely:

1. podľa zákona č. 545/2010 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky a o zmene a doplnení zákona č. 617/2007 Z. z. o oficiálnej rozvojovej pomoci a o doplnení zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 545/2010 Z. z. o poskytovaní dotácií),
2. zákona č. 392/2015 Z. z. o rozvojovej spolupráci a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
3. zákona č. 474/2005 Z. z. o Slovákoch žijúcich v zahraničí a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Ad 1)

MZVEZ SR poskytuje dotácie na základe **zákona č. 545/2010 Z. z. o poskytovaní dotácií** a výnosu Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 66/2011 Z. z. **Na webovom sídle ministerstva sú zverejňované úplné znenia všeobecne záväzných právnych predpisov upravujúcich poskytovanie dotácií, zoznam schválených a neschválených žiadostí o dotácie, ako aj výška disponibilných zdrojov.**

Jedným z dôležitých protikorupčných prvkov upravených v § 4 ods. 2 tohto predpisu je anonymizácia údajov žiadateľa a identifikácia žiadosti priebežným očíslovaním žiadostí v poradí, v akom boli ministerstvu doručené. Zároveň je však potrebné nájsť kredibilného mechanizmu umožňujúceho preverovať hodnovernosť subjektov žiadajúcich o poskytnutie dotácie.

Ďalšie podrobnosti o poskytovaní a zúčtovaní niektorých dotácií v pôsobnosti MZVEZ SR **upravuje smernica č. 126/2013** zo dňa 19. decembra 2013, v ktorej prílohe sa špecifikuje, aké typy výdavkov budú pri vyúčtovaní hodnotené ako oprávnené a ktoré ako neoprávnené, pričom dotáciu a prostriedky spolufinancovania môže prijímateľ v zmysle zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy použiť výlučne na účel uvedený v schválenom projekte podľa schváleného rozpočtu. Pri použití finančných prostriedkov musí byť zabezpečená maximálna hospodárnosť, efektívnosť a účelnosť. Výdavky musia byť zdôvodnené, identifikovateľné, kontrolovateľné a dokladované

faktúrami alebo inými účtovnými dokladmi, ktoré sú v súlade s platnými právnymi predpismi Slovenskej republiky.

Vzhľadom na vyvíjajúcu sa aplikačnú prax v oblasti poskytovania dotácií je potrebné vykonať analýzu vyššie uvedenej legislatívy a na základe jej výsledkov navrhnúť úlohy na jej skvalitnenie so zreteľom na protikorupčné opatrenia.

Opatrenie č. 1:	Vykonať analýzu legislatívy poskytovania dotácií v pôsobnosti MZVEZ SR a na základe jej výsledkov a so zreteľom na protikorupčné opatrenia navrhnúť úlohy na jej skvalitnenie.
Termín:	do 31. marca 2020
Gestor:	SEMI
Spolugestori:	LEGO, SEVS

Ad 2)

Vzhľadom na potrebu novej zákonnej úpravy bol v roku 2015 schválený zákon č. 392/2015 Z. z. o rozvojovej spolupráci a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý novo upravil celý rad nástrojov a mechanizmov rozvojovej spolupráce, vrátane poskytovania dotácií na tento účel. Žiadosť posudzuje komisia zriadená ministrom. Právna úprava rozvojovej spolupráce SR je obsiahnutá predovšetkým v týchto zákonoch a vnútorných predpisoch a koncepčných dokumentoch:

- zákon č. 392/2015 Z. z. o rozvojovej spolupráci a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- zákon č. 545/2010 Z. z. o poskytovaní dotácií ,
- opatrenie Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej z 23. marca 2016 č. 600.237/2016-ORPO, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o poskytovaní dotácií na rozvojovú spoluprácu (oznámenie č. 138/2016 Z. z.),
- opatrenie Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky z 23. marca 2016 č. 600.238/2016-ORPO, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o poskytovaní finančného príspevku na rozvojovú spoluprácu (oznámenie č. 139/2016 Z. z.),
- opatrenie Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky z 23. marca 2016, č. 600.239/2016-ORPO, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o zadaní zákazky na rozvojovú spoluprácu (oznámenie č. 140/2016 Z. z.),
- smernica č. 63/2017 zo dňa 3.8.2017, ktorou sa určuje postup pre poskytovanie finančného príspevku pri realizácii rozvojovej spolupráce,
- Koncepcia vysielania dobrovoľníkov a expertov-dobrovoľníkov do rozvojových krajín schválená v marci 2019 vedením MZVEZ SR.

Výzvy na predkladanie žiadostí zverejňuje a administruje Slovenská agentúra pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu (SAMRS), ktorá je rozpočtovou organizáciou a je napojená na rozpočet MZVEZ SR. Všetky postupy, vrátane poskytovania dotácií, sú podrobne uvedené v interných smerniciach agentúry podľa normy ISO 9001 (napr. Protikorupčná smernica, Akčný plán boja proti korupcii na daný rok, Etický kódex, organizačná smernica k protispoločenskej činnosti). Agentúra sa zároveň riadi opatreniami ORPO a rozhodnutiami MZVER SR (napr. Štatút Komisie).

S cieľom podrobnejšie preverovať vo verejne prístupných registroch subjekty žiadajúce o poskytnutie dotácie alebo o iné formy rozvojovej spolupráce, využijú sa na tento účel verejne dostupné registre.

Opatrenie č. 2:	Preverovať vo verejne prístupných registroch subjekty žiadajúce o poskytnutie dotácie alebo iné formy rozvojovej spolupráce.
Termín:	priebežne
Gestor:	SMOP, SAMRS
Spolugestori:	SEVS

Ad 3)

Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí bol zriadený zákonom č. 474/2005 Z. z. o Slovákoch žijúcich v zahraničí a o zmene a doplnení niektorých zákonov a podľa ustanovenia § 4 ods. 2 je orgánom štátnej správy so sídlom v Bratislave a rozpočtovou organizáciou, ktorá je napojená na rozpočet MZVEZ SR. Na poskytovanie dotácií v jeho pôsobnosti bola vydaná smernica č. 1/2012 s účinnosťou od 13.1.2012, ktorou sa ustanovili účel, podmienky, rozsah, spôsob a kontrola poskytovania dotácií v pôsobnosti Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí. Na vykonanie smernice bol súčasne vydaný podrobný manuál, ktorý ďalej rozpracúva jej ustanovenia. K novoprijatej smernici boli v rámci zahraničných pracovných ciest vykonané informačné kampane priamo na mieste v krajanských komunitách, ďalšou formou bolo zverejnenie metodického usmernenia na webovom sídle úradu.

Žiadosti o dotáciu hodnotí príslušná dotačná komisia, ktorú zriaďuje úrad a ktorá sa riadi Štatútom a rokovacím poriadkom dotačnej komisie. Dotačná komisia vyhodnocuje žiadosti o dotáciu podľa kritérií uvedených v jej rokovacom poriadku a kritériá na hodnotenie žiadostí o dotáciu zohľadňujú najmä či dotácia smeruje do oblastí ustanovených zákonom a smernicou, či poskytnutie dotácie nie je v rozpore so základnými zásadami štátnej podpory a či suma poskytnutej dotácie je úmerná prospechu, ktorý pravdepodobne prinesie aktivita (projekt), na ktorú sa dotácia poskytuje.

Vzhľadom na vyvíjajúcu sa aplikačnú prax v oblasti poskytovania dotácií je potrebné vykonať analýzu vyššie uvedenej legislatívy a na základe jej výsledkov navrhnúť úlohy na jej skvalitnenie so zreteľom na protikorupčné opatrenia.

Opatrenie č. 3:	Vykonať analýzu legislatívy poskytovania dotácií v oblasti starostlivosti o Slovákov žijúcich v zahraničí a na základe jej výsledkov navrhnúť úlohy na jej skvalitnenie so zreteľom na protikorupčné opatrenia.
Termín:	do 31. marca 2020
Gestor:	ÚSŽZ
Spolugestori:	SEMI, SEVS, LEGO

b) Zadávanie zákaziek

Pri zákazkách na dodanie tovaru a služieb MZVEZ SR dôsledne postupuje podľa zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. o verejnom obstarávaní“). Verejné obstarávanie na MZVEZ SR vykonáva Odbor verejného obstarávania (ODVO), okrem zadávania zákaziek s nízkou hodnotou, ktoré si zabezpečia jednotliví disponenti samostatne v súlade so zákonom o verejnom obstarávaní. Okrem uvedeného zákona, organizačné útvary v pôsobnosti MZVEZ SR postupujú aj v súlade so smernicou č. 15/2019 o verejnom obstarávaní na MZVEZ SR. Organizácia priebehu celého procesu zadávania zákaziek na tovary a služby je vnútrorezortne upravená tak, aby prebehol v súlade s právnymi predpismi a bolo ním zabezpečené hospodárne vynakladanie prostriedkov štátneho rozpočtu. **Okrem ODVO vykonávajú verejné obstarávanie aj ďalší disponenti**, ktorým sú finančné prostriedky pridelované rozpisom rozpočtu kapitoly a ktorí zodpovedajú za uplatňovanie a dodržiavanie právnych predpisov na úseku verejného obstarávania.

V procese verejného obstarávania má byť zabezpečená realizácia finančnej kontroly v pôsobnosti disponenta, resp. ODVO v zmysle smernice č. 24/2018 o výkone finančnej kontroly v podmienkach MZVEZ SR.

V súvislosti so zadávaním zákaziek je však nevyhnutné preverovať obchodných partnerov aj počas trvania zmluvného vzťahu, preto je potrebné preverovať vo verejne prístupných zdrojoch informácie nevyhnutné pre posúdenie splňania zákonných podmienok obchodovania s verejnými obstarávateľmi.

Opatrenie č. 4:	Preverenie obchodných partnerov MZVEZ SR vo verejne prístupných zdrojoch s cieľom zistiť splňanie zákonných podmienok pre obchodovanie s verejnými obstarávateľmi aj počas trvania zmluvného vzťahu s MZVEZ SR.
Termín:	Priebežne
Gestor:	SEMI, SBPI, SEVS, OBSE, SMOP, SAMRS, SÚZA, ÚSŽZ
Gestor pre nadlimitné a podlimitné zákazky:	ODVO
Spolugestori:	LEGO, FINO

c) Výkon konzulárnej (vízovej) agendy

Jedným z identifikovaných korupčných rizík je rozhodovanie o žiadostiach o udelenie víz cudzincom, overovanie verejných listín, poskytovanie konzulárnej ochrany a výkon konzulárnych funkcií, pri ktorých dochádza k rozhodovacej činnosti alebo ku kontaktu so stránkou. Rizikovým faktorom je predovšetkým možnosť zneužitia právomoci konzulárnych zamestnancov pri rozhodovaní o žiadostiach o udelenie víz. Potenciálne riziká sú v niektorých krajinách posilňované silným korupčným prostredím alebo tlakom na konzulárnych zamestnancov kladne rozhodnúť o žiadostiach o udelenie víz cudzincom aj pri nesplnení podmienok na udelenie víza. Ďalším rizikovým faktorom je nie vždy dostatočná informovanosť žiadateľov o víza o podmienkach na udelenie víza. Korupčné konanie môže vzniknúť aj v súvislosti s ďalšími konzulárnymi funkciami pri vykonávaní legalizačných úkonov alebo konzulárnej asistencie.

Ministerstvo prijalo komplexné opatrenia na minimalizáciu možností protiprávneho konania zamestnancov konzulárnych úsekov na zastupiteľských úradoch SR (materiál č. 360.960/2011-OKSO prijatý na rokovaní vedenia MZV SR 19. mája 2011) a Dodatok č. 1 k Opatreniam zo dňa 26.1.2012. Okrem tohto koncepčného dokumentu prijalo i čiastkové opatrenia zamerané na oblasť zákonnosti, riadenia, kontroly a personálnej politiky.

Jedným z nich je aktívne využívanie účasti na zasadnutiach skupín v rámci miestnej schengenskej spolupráce na konzultácie a predkladanie návrhov opatrení na zlepšenie vízovej praxe v miestnych podmienkach, pričom toto opatrenie je súčasťou plánov boja proti korupcii na všetkých zastupiteľských úradoch SR (ZÚ SR). Pravidelne sa problematike venujú konzulárne úseky veľvyslanectiev a generálnych konzulátov SR v krajinách s najväčším počtom udelených víz, vysokým korupčným indexom a rizikom nelegálnej migrácie. Schengenská spolupráca na miestnej úrovni je rozšírená o Delegáciu EÚ a ad hoc o ďalších partnerov mimo EÚ. O priebehu a výsledkoch stretnutí ZÚ SR informujú Konzulárny odbor (KONZ), riadiaci teritoriálny odbor a v medziach účelnosti ďalšie vecne príslušné útvary MZVEZ SR. **KONZ na základe správ vykonáva operatívne opatrenia a vydáva metodické usmernenia pre ZÚ SR.**

Mimoriadnym prostriedkom na zamedzenie zneužívania právomocí pri udeľovaní víz zo strany konzulárnych zamestnancov, je aj oprávnenie ústredia na úpravu podmienok výkonu vízovej agendy na vybraných ZÚ SR, ktoré sú určené ako náročné napr. povinným predkladaním pozvaní overených cudzineckou políciou. Veľká časť konzulárnych úsekov v tzv. rizikových teritóriách túto formu využíva aj na základe rozhodnutia vedúceho ZÚ SR, resp. konzula.

Skvalitňuje sa aj systém poskytovania informácií o vízovom procese klientskej verejnosti napr. prostredníctvom webových stránok a informačných tabúl ZÚ SR, pričom aj toto opatrenie je súčasťou plánu boja proti korupcii. **Konzulárne úseky raz do mesiaca kontrolujú a aktualizujú zverejnené informácie** Pri tejto činnosti sa vychádza zo zmien legislatívy SR, praxe a potrieb harmonizácie postupu schengenských krajín v konkrétnom teritóriu.

V súvislosti s potrebou predchádzania možného korupčného správania na konzulárnych úsekoch ZÚ SR je nevyhnutným podkladom pre prijímanie adresných opatrení komplexná analýza rizikových ZÚ SR na základe konkrétnych kritérií.

Opatrenie č. 5:	Vykonať komplexnú analýzu ZÚ SR z pohľadu možných korupčných rizík na výkon konzulárnych činností na základe konkrétnych kritérií. Na základe jej výsledkov navrhnúť protikorupčné opatrenia.
Termín:	do 31. marca 2020
Gestor:	KONZ
Spolugestori:	GEIN

d) Udeľovanie osvedčení Slováka žijúceho v zahraničí

V konaní o vydaní osvedčenia Slováka žijúceho v zahraničí rozhoduje Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí podľa zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (Správny poriadok) v znení neskorších predpisov ako aj v spojení s § 7 ods. 2 písm. a) zákona č. 474/2005 Z. z. o Slovákoch žijúcich v zahraničí a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí v rámci transparentnosti a právnej čistoty konania o vydaní osvedčenia úzko spolupracuje s útvarmi Ministerstva vnútra Slovenskej republiky. S Úradom hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru – napr. pobyty, Kriminalistickým a expertíznym ústavom Policajného zboru (znalecký akreditovaný ústav) graficko-diagnostické skúmanie dokumentov, preverovanie pravosti dokladov (skúmanie pozmeňovania, neoprávneného zasahovania, determinovanie pravosti tlačiva), Odborom matrik, registratúr a hlásenia, Slovenským národným archívom, štátnymi archívami/pobočkami a matrikami na Slovensku, tiež Národným archívom v Prahe pri overovaní údajov uvedených na dokumentoch vydaných uvedenými inštitúciami. Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí spolupracuje tiež s Migračným úradom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky a pri preverovaní správnosti údajov uvedených na dokumentoch vydaných orgánmi a inštitúciami domovských štátov žiadateľov spolupracuje so ZÚ SR.

Opatrenie č. 6:	Vykonať analýzu legislatívy starostlivosti o Slovákov žijúcich v zahraničí a na základe jej výsledkov navrhnúť úlohy na jej skvalitnenie so zreteľom na protikorupčné opatrenia.
Termín:	do 31. marca 2020
Gestor:	ÚSŽZ
Spolugestori:	SEMI, SMPK, LEGO

e) Výkon kontroly exportu zbraní a tovarov dvojitého použitia

Výkon kontroly exportu zbraní a tovarov dvojitého použitia je vrátane zodpovednosti MZVEZ SR upravená všeobecne záväznými právnymi predpismi:

- zákon č. 392/2011 Z. z. o obchodovaní s výrobkami obranného priemyslu,
- zákon č. 144/2013 Z. z. o obchodovaní s určenými výrobkami, ktorých držba sa obmedzuje z bezpečnostných dôvodov,
- zákon č. 39/2011 Z. z. o položkách s dvojitým použitím.

MZVEZ SR je podľa uvedených zákonov súčasťou medzirezortných rozhodovacích procesov, v rámci ktorých na požiadanie Ministerstva hospodárstva SR (MH SR) vydáva kladné alebo záporné stanoviská, zohľadňujúc zahraničnopolitické a bezpečnostné záujmy a záväzky SR, k žiadostiam súkromných subjektov o export kontrolovaných položiek mimo územia SR. Z povahy obchodovaného materiálu vyplýva, že ide o transakcie, ktorých finančná hodnota je častokrát mimoriadne vysoká, a ktoré sú mimoriadne politicky a najmä zahraničnopoliticky citlivé a zároveň sú predmetom zvýšeného politického záujmu. Stanovisko MZVEZ SR je na

základe uvedených zákonov spomedzi všetkých rezortov zúčastňujúcich sa na rozhodovaní ako jediné záväzné a MH SR je povinné ho rešpektovať pri vydávaní alebo zamietnutí exportných licencií. MZVEZ SR je pritom pri výkone kontroly exportu vystavené istej internej dichotómii záujmov, obzvlášť v prípadoch žiadostí o export do rizikových, ale nesankcionovaných krajín. Na jednej strane sa totiž od MZVEZ SR očakáva podpora podnikateľských a exportných aktivít súkromných subjektov, na strane druhej je rezort zodpovedný za prijímanie opatrení s cieľom minimalizovať riziko presmerovania predmetného tovaru na neželaného koncového užívateľa alebo neželaný účel, ktorý by bol v rozpore so zahraničnopolitickými a bezpečnostnými záujmami SR.

Vecne príslušným odborom pre výkon kontroly exportu kontrolovaných položiek je Odbor odzbrojenia a boja proti terorizmu (OKOZ) v rámci sekcie SMOP. Za výkon agendy je zodpovedný licenčný úradník (referent) v rámci odboru OKOZ, ktorý je na základe nominácie ministra ZVEZ členom Stálej expertnej skupiny (SES) MH SR, a ktorý vypracúva podklady a odporúčania pre stanoviská MZVEZ SR k jednotlivým žiadostiam o udelenie exportnej licencie. V rámci interne nastavených rozhodovacích procesov je schválením záväzného stanoviska MZVEZ SR k jednotlivým žiadostiam poverený GR SMOP. R OKOZ zastáva funkciu člena Rozkladovej komisie MH SR v prípadoch, ak žiadateľ o exportnú licenciu podal rozklad voči zamietnutiu licencie. OKOZ v rámci posudzovania a preverovania žiadostí o vydanie 2/2 exportných licencií overuje diplomatickou cestou prostredníctvom ZÚ SR pravosť dokladov a údajov v nich uvedených, ktoré sú povinnou súčasťou predložených žiadostí o udelenie exportnej licencie, u príslušných úradov krajiny, ktorá ich žiadateľovi o licenciu vydala (tzv. certifikát konečného užívateľa alebo certifikát o potvrdení dodania). V tejto súvislosti existuje korupčné riziko v oblasti výkonu kontroly exportu nielen na úrovni ústredia MZVEZ SR, ale aj na úrovni jednotlivých ZÚ SR.

Opatrenie č. 7:	Zriaďiť a viesť zoznam konzultačných rokovaní predstaviteľov MZVEZ SR so zástupcami spoločností žiadajúcich o udelenie licencie MH SR pre vývoz výrobkov obranného priemyslu, určených výrobkov a tovarov dvojitého použitia.
Termín:	30.9.2019 a následne priebežne
Gestor:	SMOP/OKOZ

Opatrenie č. 8:	Prizývať na konzultačné rokovania predstaviteľov MZVEZ SR so zástupcami spoločností žiadajúcich o udelenie licencie MH SR pre vývoz výrobkov obranného priemyslu, určených výrobkov a tovarov dvojitého použitia zástupcu Legislatívno-právneho odboru (LEGO) a podľa potreby zástupcu príslušného teritoriálneho politického a ekonomického odboru.
Termín:	priebežne
Gestor:	SMOP/OKOZ
Spolugestori:	LEGO, POLS, SHSP

Opatrenie č. 9:	Posúdiť možnosti inštitucionalizácie interného konzultatívneho procesu vecne príslušných útvarov MZVEZ zapojených do prípravy stanoviska MZVEZ k žiadostiam MH SR o udelenie exportných licencií pre výrobky obranného priemyslu, určené výrobky a tovary dvojitého použitia.
Termín:	31.12.2019
Gestor:	SMOP/OKOZ
Spolugestori:	LEGO, SMPK/MEPO, SEZA/OPEU, POLS, SHSP

III. Ochrana pred nepriaznivými následkami nahlasovania podozrenia z korupcie

Dňa 1. marca 2019 nadobudol účinnosť nový zákon č. 54/2019 Z. z. o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorým sa zrušil doteraz prvý zákon o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti (zákon č. 307/2014 Z. z. o niektorých opatreniach súvisiacich s oznamovaním protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov). V tejto súvislosti je potrebné zvýšiť povedomie u zamestnancov MZVEZ SR o novej právnej úprave, najmä základných legálnych definíciách, ako aj postupoch pri nahlasovaní možného korupčného správania.

Opatrenie č. 10:	Zaviest' systém protikorupčného vzdelávania a vyhodnocovať účinnosť vzdelávacích aktivít zameraných na aktivizáciu protikorupčného správania.
Termín:	do 30. júna 2020
Gestor:	OSUR, KAGT
Spolugestori:	vedúci zamestnanci MZVEZ SR

Opatrenie č. 11:	Zaviest' systémový nástroj na prijímanie oznámení podozrení z korupcie, korupčného správania a inej protispoločenskej činnosti, ich vyhodnocovanie a zefektívnenie ich vybavovania.
Termín:	do 30. septembra 2019
Gestor:	KAGT
Spolugestori:	GEIN

IV. Monitorovanie, hodnotenie a aktualizácia Rezortného protikorupčného programu

Účelom monitorovania Rezortného protikorupčného programu je zistiť mieru úspešnosti vykonávania protikorupčných opatrení a mieru uistenia o dosiahnutých zlepšeniach v prostredí MZVEZ SR. Pri monitorovaní sa prostredníctvom KAGT zbierajú údaje a informácie o stave vykonávania opatrení zainteresovanými subjektmi. Na zabezpečenie hladkého priebehu monitorovania a náležitého vyhodnotenia Rezortného protikorupčného programu je však nevyhnutná spolupráca a súčinnosť so všetkými útvarmi MZVEZ SR.

Pri monitorovaní, ako aj vyhodnotení, sa berú do úvahy najmä informácie poskytnuté organizačnými útvarmi MZVEZ SR, resp. zainteresovanými stranami. Informácie z médií, hodnotiacich správ a prieskumov vypracovaných medzinárodnými i vnútroštátnymi organizáciami, od podnikateľského sektora, ako aj od mimovládnych organizácií umožnia získať objektívny a nezaujatý pohľad na jeho vykonávanie. To znamená, že pri vyhodnocovaní sa zohľadňujú všetky uvedené zdroje informácií.

Pri hodnotení sa berie do úvahy aj zistenie nedostatkov (slabých stránok), ktoré majú nepriaznivý vplyv na schopnosť identifikovať, zmierniť a prípadne eliminovať korupčné riziká. Zároveň sa identifikujú príčiny nevykonania alebo nedostatočného vykonávania opatrení. Takisto sa uvedie, aké zlepšenia sa dosiahli a aké sú trendy a poučenia pre ďalšie obdobie.

Keďže Rezortný protikorupčný program je otvorený dokument, počíta sa s tým, že v prípade potreby a zistenia nedostatkov a nových skutočností bude priebežne aktualizovaný. KAGT v súčinnosti s ostatnými útvarmi navrhne prípadné zmeny a doplnenia jednotlivých opatrení, riešenia problémov a spôsoby eliminácie prekážok spomaľujúcich alebo znemožňujúcich realizáciu navrhovaných a prijatých opatrení.

Súhrnné hodnotenie vykonáva na základe úlohy B.4. uznesenia vlády SR č. 585 zo dňa 12. decembra 2018 KAGT raz ročne za predchádzajúci kalendárny rok a predkladá vedeniu MZVEZ SR do 30. júna nasledujúceho roku.